

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Kangas, T. & Tolonen, K. (2024). Harmoninen 2000-luvun alun pientaloalue. *Oamk Journal*, (57). Oulun ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2024051631393>

METATIEDOT

Tyyppi: Artikkel

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 57/2024

Julkaisuvuosi: 2024

Tekijätiedot: Kangas Tommi, Tolonen Kai

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2024051631393>

Tiivistelmä: Oulun Nykäsenranta muuttui peltoalueesta pientaloalueeksi, kun alueen kaava valmistui vuonna 2010. Alueen suunnitellut suunnittelija, arkkitehti Jari Kuorelahti halusi tuoda alueelle tiiviimpää tummansävyistä rakennuskantaa. Muun muassa näitä Nykäsenrannan alueen harmoniaan vaikuttavia piirteitä Tommi Kangas tutki kuva-analysimenetelmää käyttäen opinnäytetyössään. Pientaloaluetta suunnitellessa rakennusten ainutlaatuisuus tulisi sallia, mutta samalla varmistaa yhdyskuntasuunnittelun keinoin alueen yhdenmukaisuus. Suunnittelussa tulee olla varhaisessa vaiheessa selkeä ajatus alueen rakennuksia koskevista yhteisistä piirteistä, kuten julkisivun tai katon väristä, muodosta, massasta ja korkeudesta. Näistä määritellään alueen yhdistävät tekijät ja kerrotaan selkeästi sallittavista eroavaisuuksista.

Harmoninen 2000-luvun alun pientaloalue

22.5.2024 - Kangas Tommi, Tolonen Kai

Oulun Karjasillan, Helsingin Puukäpylän ja Espoon Friisilän asuinalueita arvostetaan viihtyisinä ja harmonisina. Uusia samankaltaisia elämyksiä tuottavia asuinalueita onnistutaan harvoin rakentamaan. Missä mennään pieleen, kun pientaloalueilla näkee samankaltaista laatikkoa laatikon perään? Millä suunnitteluratkaisuilla voitaisiin rakentaa sellainen harmoninen pientaloalue, että ihmiset siellä viihtyisivät aivan erityisellä tavalla?

Rakennusarkkitehdiksi valmistunut Tommi Kangas tutki oululaista 2000-luvun alun asuinaluetta, joka on tehnyt häneen vaikutuksen erityisellä tavalla. Harmoninen pientaloalue on aihe, jonka tutkiminen vaati moniin tunnettuihin yhdyskuntasuunnittelun näkökulmiin ja teorioihin perehtymistä. Tietoperustan parantamiseksi Kangas haastatteli myös Nykäsenrannan suunnitellutta arkkitehti **Jari Kuorelahtea**. Lopuksi Kangas teki omia havaintojaan Nykäsenrannan harmoniaan vaikuttavista piirteistä kuva-analyysimenetelmää käyttäen. Tavoitteena oli koostaa tutkimuksen loppuun yleistettävää ja hyödynnettävää tietoa siitä, miten harmoninen pientaloalue onnistutaan suunnittelemaan.

Harmonia edustaa arkkitehtuurissa tasapainon ja johdonmukaisuuden tilaa, missä useat elementit yhdistyvät luoden visuaalisesti miellyttävän kokonaisuuden. Läntinen arkkitehtuurin teoria koostuukin pääosin kysymyksistä harmoniaan, mittasuhteisiin ja visuaaliseen näkökulmaan liittyen. [1]

Harmonisen asuinalueen piirteitä

Harmonia pientaloalueella voi syntyä jopa itsestään. Katu, jonka varrella jokainen talo on täysin erilainen, voi muodostaa tahattomastikin miellyttävän kokonaisuuden. Haaste liittyy kuitenkin yhdyskunnan suunnitteluvaiheeseen. Keskeisiä kysymyksiä ovat muun muassa, mitä tekijöitä tulisi rajoittaa, kuinka pitkälle rakennusten ulkonäköä sanella ja miten rakennukset tulisi sijoittaa.

Harmonia syntyy yhteensoinnuttamisen kautta. Väripalettia sekä rakennusten asemointia, muotoa ja korkeutta tulisi rakennustapaohjeissa ohjata riittävästi. Liika rajoittaminen johtaa kuitenkin monotonisuuteen. Yleensä harmonisesti onnistuneella asuinalueella rakennukset on aseteltu loogisesti samoin päin saman tien varrella ja niiden korkeus on melko yhtenäinen. Eri väriratkaisut ja perusmassasta poikkeamiset on sallittu huomaavaisesti tiettyyn pisteeseen asti. Myös viherrakentamisella on vaikutusta.

Nykäsenranta harmonian esimerkkinä

Nykäsenranta (kuva 1) sijaitsee Oulun Kirkkokankaalla Oulujoen varressa. Alue muuttui peltoalueesta pientaloalueeksi, kun alueen kaava valmistui vuonna 2010. Alueen suunnitellut Kuorelahti halusi tuoda alueelle tiiviimpää, tummansävyistä rakennuskantaa, jollaista löysi matkallaan Tre Gudor-nimiseltä alueelta Viken-kylästä Ruotsista. [2]

KUVA 1. Saman korkuiset ja samaa perusmuotoa hyödyntävät, mutta toisaalta aukotuksiltaan, julkisivumateriaaleiltaan ja -sävyiltään moninaiset Rastaansiiven talot ovat esimerkki hyvästä suunnittelusta Nykäsenrannassa (kuva: Tommi Kangas).

Harmonia pientaloalueella ei rajoitu tummaan väripalettiin, mutta Nykäsenrannassa se on yksi alueen yhtenäisyyttä parantava tekijä. Erittäin onnistunutta alueella ovat rakennusten sijoittelu ja niiden muoto. Saman tien varrella talot ovat usein

samanmuotoisia, mutta niihin on tuotu vivahteikkua sopivilla massan rikkomisilla, kuten parveke- tai sisäänkäyntisyvennyksillä.

Alueen miellyttävään katukuvaan liittyy vahvasti myös rakennusten yhtenäinen korkeus (kuva 2). Saman korkuiset rakennukset eivät muodosta monotonista kokonaisuutta, sillä alueella ja sen läheisyydessä on myös Kevin Lynchin ”kaupunkikuvan viisi elementtiä” -teorian mukaisesti hierarkisesti eritasoisia rakennuksia [3]. Joka puolelta pientaloalueella on nähtävissä näitä poikkeavia elementtejä, joita ovat historiallinen Nykäsen kantatila rakennuksineen rannan tuntumassa, Oulujoen koulu Sangintien varressa ja dominanttina Oulujoen kirkon korkea torni.

KUVA 2. Nykäsenrannan rantavyöhykkeeltä katsottuna jokainen talo nousee pellon laidassa kauniisti esille (kuva: Tommi Kangas).

Yksi Nykäsenrannan yhtenäisyyttä parantavista tekijöistä on tieverkoston ja muun kunnallistekniikan yhtäaikainen rakentaminen. Uudet rakennukset eivät sijoitu rantavyöhykkeelle. Kaarevalla yleisellä jalankulku- ja pyörätiellä rannan kauneus on tuotu jokaisen käyttäjän saataville.

Näkökulmia harmonian saavuttamiseen pientaloalueella

Harmonian tunnistamisesta pientaloalueilla on vaikea luoda yleispäteviä ohjeita, sillä jokainen asuinalue on ainutlaatuinen. Se pientaloalueen suunnittelun malli, joka toimii Nykäsenrannassa, ei välttämättä toimi toisaalla.

Monilla nykyaikaisilla asuinalueilla valitaan liian monta alueen rakennusten kesken yhtenäisyyttä luovaa tekijää ja siksi näky on monotoninen. Julkisivumateriaalit ja -värit, kattomateriaalit ja -värit, rakennusten muodot ja korkeudet sekä piha-aidat ovat esimerkkejä asuinalueen rakennusten piirteistä, joista ohjeistettavien piirteiden osa tulisi valita harkiten.

Pientaloalueen suunnittelu tulisi aloittaa liikenneyhteyksistä, joita ovat kokoojakadut ja alueen pihakadut. Rakennukset sijoitellaan kortteleineen niiden ympärille. Talotyyppien hyvä tuntemus auttaa rakennusten oikeaan asemointiin ilmansuuntien mukaan.

Tommi Kangas

Valmistunut rakennusarkkitehdiksi Oulun ammattikorkeakoulusta

Kai Tolonen

lehtori, arkkitehti

Tekniikka

Oulun ammattikorkeakoulu

Artikkeli perustuu opinnäytetyöhön:

Kangas, T. (2024). *Pientaloalueen harmonia arkkitehtuurin keinoin, esimerkkinä Nykäsenranta* [opinnäytetyö, Oulun ammattikorkeakoulu, Rakennusarkkitehdin tutkinto-ohjelma]. Theseus.
<https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202404116284>

Lähteet

[1] Pallasmaa, J. (2012). *The Eyes of the Skin. Architecture and the Senses*. John Wiley and Sons Ltd.

[2] Kuorelahti, J. (30.1.2024). Haastattelu. JK-arkkitehtien toimisto.

[3] Lynch, K. (1960). *The image of the city*. The M.I.T. Press.